

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

ETELÄ-POHJANMAAN AIKUISOHJAUKSEN JA NEUVONNAN KEHITTÄMISOHJELMA 2012–2016

Kehittämishjelman visio:

Etelä-Pohjanmaalla on vuonna 2016 asiakkaiden tuntema aikuisohjaus- ja neuvontamalli, jonka avulla elämänsä eri siirtymävaiheissa olevat kansalaiset saavat henkilökohtaista ohjausta koulutus- ja urasuunnitteluunsa ja työelämä saa apua henkilöstönsä osaamisen kehittämiseen.

Päivitetty 16.4.2012

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	3
2	KEHITTÄMISOHJELMAN LÄHTÖKOHDAT	4
3	KEHITTÄMISOHJELMAN TAVOITTEET	6
3.1	E-P:N AIKUISKOULUTUSFOORUMIN TOIMINNAN KÄYNNISTÄMINEN JA VAKIINNUTTAMINEN	6
3.2	VERKOSTON YHTEISTEN TIETO-, NEUVONTA- JA OHJAUSPALVELUJEN KOKEILEMINEN, ARVIOIMINEN JA KEHITTÄMINEN	9
3.2.1	<i>AikuiskoulutusEP.fi -sivusto ja aikuiskoulutuksen koulutustarjotin</i>	9
3.2.2	<i>Palvelupiste – AikuiskoulutusEP -hanke</i>	10
3.3	OHJAUS- JA NEUVONTAOSAAMISEN VAHVISTAMINEN	11
3.3.1	<i>Ohjaajaverkoston muodostaminen</i>	11
3.3.2	<i>Moniammatillinen ohjaus asiakassuhteen alusta alkaen</i>	11
3.3.3	<i>Verkoston organisaatioiden omat TNO-palvelut</i>	12
3.3.4	<i>TNO-työtä tekevien osaamisen vahvistaminen</i>	12
4	KEHITTÄMISOHJELMAN SEURANTA JA ARVIOINTI	13
5	LÄHTEET	16
	LIITE 1	17
	LIITE 2	18
	LIITE 3	19

1 JOHDANTO

Etelä-Pohjanmaan aikuisohjauksen ja neuvonnan kehittämisohjelman tarkoituksena on antaa suuntaviivoja sekä ohjata maakunnan tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen (myöhemmin TNO-palvelut) kehittämistä ja järjestämistä vuoteen 2016 mennessä. Kehittämisohjelma sisältää ehdotuksia siitä, miten näitä asioita oppilaitokset, työvoimahallinto ja muut tahot voivat edistää kukin tahoillaan sekä keskinäisessä yhteistyössä työelämän kanssa.

TNO-palveluja kehittämällä eteläpohjalaiset aikuiskoulutustoimijat pyrkivät yhdessä palvelemaan kansalaisasiakkaiden ja työelämän asiakkaiden tarpeita entistä paremmin. Keskeisiä teemoja kehittämisohjelmassa ovat *asiakaslähtöisen ajattelutavan sekä monikanavaisen ja helposti saavutettavan ohjauksen* kehittyminen luontevaksi osaksi aikuisohjauksen kentän toimintaa. Lisäksi kehittämisohjelman taustalla tärkeinä ja kaikkiin tavoitteisiin vaikuttavina tekijöinä ovat *tiivis työelämäyhteistyö sekä koulutus-, sivistys- ja työvoimatarpeiden ennakointi*.

Etelä-Pohjanmaan aikuisohjauksen ja neuvonnan kehittämisohjelman päätavoitteita ovat:

- E-P:n Aikuiskoulutusfoorumin toiminnan käynnistäminen ja vakiinnuttaminen
- Verkoston yhteisten tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen kokeileminen, arvioiminen ja kehittäminen
- Ohjaus- ja neuvontaosaamisen vahvistaminen

Keskeisin Etelä-Pohjanmaan aikuisohjauksen ja neuvonnan kehittämisohjelmaa eteenpäin vievä, arvioiva ja uudistava taho on verkoston jäsenistä muodostettava E-P:n Aikuiskoulutusfoorumi. Kehittämisohjelma pohjautuu Opin Ovi Etelä-Pohjanmaa (ESR) –projektissa (2009-2012) kehitetyille ja Palvelupiste – AikuiskoulutusEP (ESR) -projektissa (2011-2012) kehitettävälle palveluille ja toiminnoille. Aikuiskoulutusfoorumin tehtävänä on toteuttaa kehittämisohjelmaa ja kehittää alueen aikuisohjausta ja neuvontaa projekteista sekä muodostetuista palveluista saatujen kokemusten avulla.

Kehittämisohjelma on tuotettu osana Opin Ovi Etelä-Pohjanmaa -projektia. Kehittämisohjelmaa on ollut valmistelemassa työryhmä (liite 1), joka on kokoontunut kehittämistoiminnan konsultti, PST Timo Spangarin johdolla.

2 KEHITTÄMISOHJELMAN LÄHTÖKOHDAT

Eteläpohjalaisen aikuisohjauksen ja neuvonnan kehittämisohjelman taustalla on valtakunnallinen Osuvuutta ja kysyntälähtöisyyttä aikuisopiskelun tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluihin – kehittämisohjelman strategia. Strategiassa määritellään TNO-palveluja ja niiden kohderyhmää seuraavasti: ”Tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluilla tarkoitetaan poikkihallinnollisena, verkostomaisena yhteistyönä tuotettua palvelukokonaisuutta, joka on suunnattu kaikille koulutus- ja uravalintatilanteissa oleville aikuisille sekä yritysasiakkaille henkilöstön osaamisen kehittämiseksi.”

Valtakunnallisen linjauksen mukaisesti Etelä-Pohjanmaan aikuisohjauksen ja neuvonnan *asiakkaita* ovat eri elämäntilanteissa olevat yksityiset henkilöt ja työelämän edustajat. Asiakkaita voivat olla esimerkiksi:

- koulutukseen hakeutuvat ja koulutuksessa jo olevat
- työssä olevat, jotka haluavat kehittää osaamistaan tai suunnata uusille urille
- työttömät
- työmarkkinoiden ulkopuolella olevat
- erityisryhmät, kuten esimerkiksi maahanmuuttajat
- työnantajat, yrittäjät sekä työyhteisöissä ja yritysmaailmassa tarjolla olevien palvelujen käyttäjät.

TNO-palveluja voi aikuisohjaukseen ja neuvontaan liittyen määritellä seuraavasti:

- *Tiedottaminen*: asiakas saa tarvitsemiaan tietoja, esimerkiksi alkavista koulutuksista, tutkinnoista, rahoituksesta, opiskelusta jne. Tietopalvelua tarjoaa esimerkiksi www.aikuiskoulutusep.fi –sivusto.
- *Neuvonta*: asiakas saa tarkempia tietoja ja neuvontaa esittämiinsä kysymyksiin koskien esimerkiksi koulutuksen toteutustapoja, sisältöjä ja tutkinnon suorittamista. Asiakas voi saada neuvontaa esimerkiksi kasvokkain, puhelimesta tai sähköpostilla.
- *Ohjaus*: tukee ja auttaa asiakasta keskustelun avulla edistämään hänen omaa päätöksentekoaan liittyen esimerkiksi ammatinvalintaan, urasuunnitteluun, ammatilliseen kehittymiseen ja elämänhallintaan.

Etelä-Pohjanmaan aikuisohjauksen ja neuvonnan kehittämisohjelman tavoitteet ovat linjassa Opetus- ja kulttuuriministeriön keväällä 2011 julkaiseman Elinikäisen ohjauksen kehittämisen strategisten tavoitteiden kanssa, joita ovat:

1. Ohjauspalveluja on tasapuolisesti saatavissa ja ne vastaavat yksilön tarpeita
2. Yksilölliset uranhallintataidot vahvistuvat
3. Ohjaustyötä tekevillä on tehtävien edellyttämä osaaminen
4. Ohjauksen laatu järjestelmiä kehitetään
5. Ohjaus toimii koordinoituna kokonaisuutena

TNO-palvelujen kehittäminen on tärkeää myös Etelä-Pohjanmaan maakunnan työ- ja elinkeinoelämän kannalta. Työelämän nopeiden muutosten vuoksi koulutuksella ja siihen liittyvällä aikuisohjauksen ja neuvonnan kehittämisellä tulee olemaan yhä suurempi rooli tulevaisuudessa. Lähivuosina, kun huomattava osa maakunnan työllisistä siirtyy eläkkeelle ja nuorisoikäluokat samaan aikaan pienenevät, on nähtävissä aikuiskoulutuksen ja siihen liittyvän ohjauksen ja neuvonnan kasvu. Koulutuksen tehtävänä on taata yrityksiin osaavan työvoiman saatavuus ja työelämässä olevien pysyminen työelämässä pidempään. Ammattitaitoa täytyy päivittää jatkuvasti ja yhä useampi opiskelee uuden ammatin työuransa aikana. Samaan aikaan tarvitaan myös omaehtoista koulutusta ja itsensä sivistämistä oman jaksamisen vuoksi.

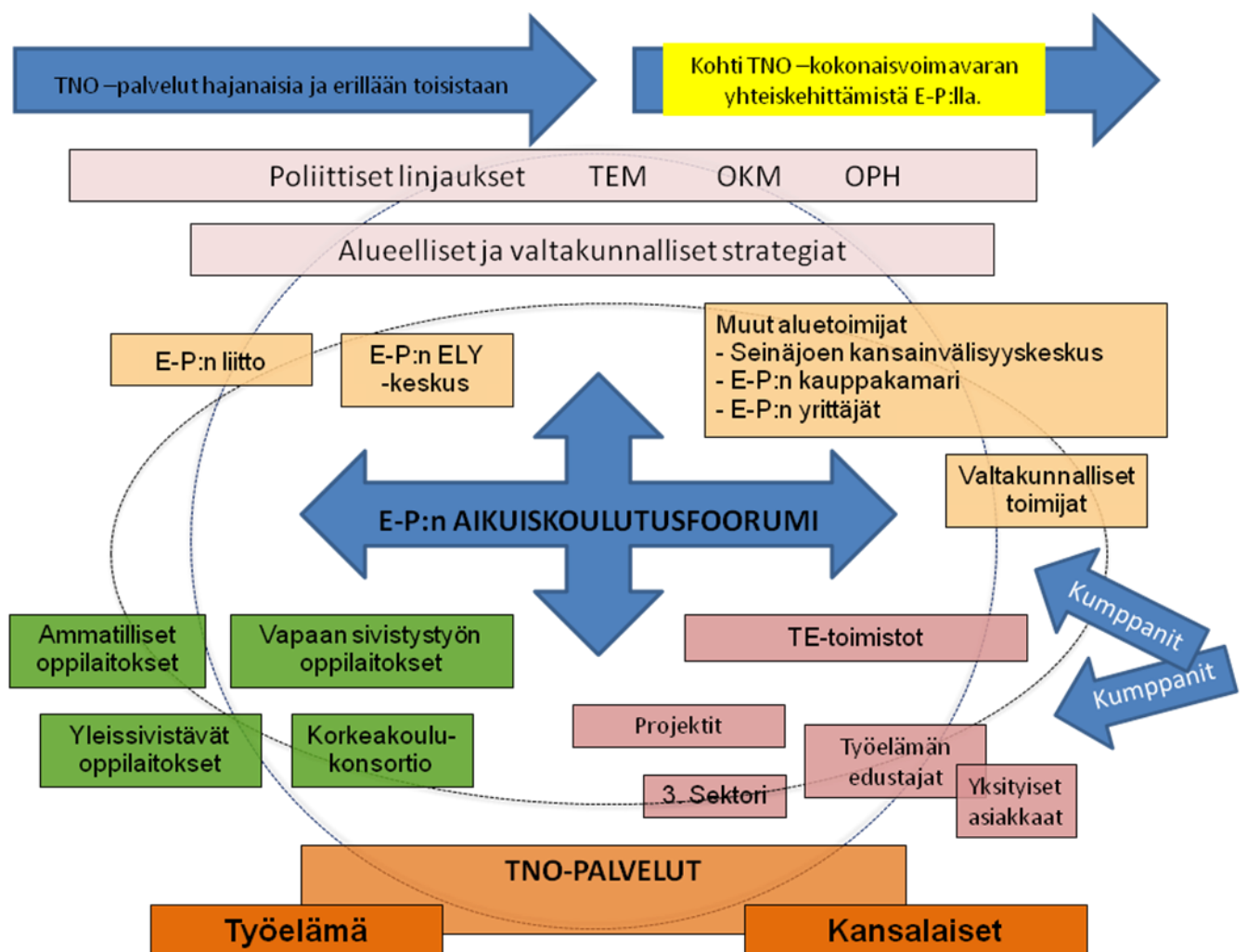
Kehittämisohjelman ja siinä esitettyjen toimenpiteiden avulla mahdollistetaan osaltaan eteläpohjalaisen väestön osaamistason ja työllisyysasteen nousua, ennaltaehkäistään työttömyydestä johtuvaa syrjäytymistä sekä lisätään kansalaisten elämänhallintaa ja hyvinvointia. Kehittämistyö tapahtuu Etelä-pohjanmaan maakuntasuunnitelman 2030 hengessä. Samalla se toteuttaa Etelä-Pohjanmaan maakuntaohjelmaa 2011–2014 kehittämällä ja lisäämällä koulutuksen vaikuttavuutta ja turvaamalla osaavaa työvoimaa.

Kokonaisuudessaan kehittämisohjelmalla pyritään vaikuttamaan maakunnan työelämän toimivuuteen ja kilpailukyvyn paranemiseen kestävästä kehityksestä tukien.

3 KEHITTÄMISOHJELMAN TAVOITTEET

3.1 E-P:n Aikuiskoulutusfoorumin toiminnan käynnistäminen ja vakiinnuttaminen

E-P:n Aikuiskoulutusfoorumin tehtävänä on toteuttaa, arvioida ja uudelleen suunnata Etelä-Pohjanmaan aikuisohjauksen ja neuvonnan kehittämissuunnitelmaa. Muodostettavan foorumin tärkein tehtävä on keskittyä asiakaslähtöisten TNO-palvelujen tuottamiseen kooten yhteen eri tahojen näkemyksiä (kuva 1). Tärkeää on saada ohjauksen kokonaisvoimavarat liikkeelle siten, että eri tahot tuovat foorumiin mukanaan osaamisensa, joka voidaan jalostaa yhdessä palvelemaan koko verkostoa. Foorumin toiminta on siten osa useiden eri tahojen toiminnan kehittämistä.

Kuva 1. E-P:n Aikuiskoulutusfoorumin sijoittuminen toimijakentälle.

Aikuiskoulutusfoorumi muodostuu organisaatioiden ohjauksen ja neuvonnan asiantuntijoista. Eri tahoilla (liite 2) on mahdollisuus nimetä ryhmään jäseniä johdosta ja operatiiviselta tasolta. Organisaatio voi vaihdella foorumiin lähettämiään henkilöitä eri kerroilla käsittelyssä olevien asiasisältöjen mukaan. Foorumissa tarvitaan myös asiakkaiden eli yksityisten henkilöiden ja työelämän näkökulmaa. Asiakasedustus voi olla pysyvä tai vaihtuva. Yksityisasiakkaiden edustus voisi tulla vuorollaan esimerkiksi puheenjohtajana toimivan tahon kautta. Työelämän edustus näkyy foorumilla esimerkiksi vierailevina alustajina ja kommentoijina.

Foorumi kokoontuu tarpeen mukaan, kaksi–kolme kertaa vuodessa. Sen on tarkoitus olla vuorovaikutteinen kehittämisfoorumi, jonka avulla voi suunnitella ja kehittää asioita sekä vaihtaa kokemuksia hyvistä käytänteistä. Foorumin tapaamisissa käytetään keskustelun pohjana esimerkiksi asiantuntija-alustuksia, asiakascaseja tai fakta-tietoja. Tarpeen mukaan muodostetaan pienempiä työryhmiä asioiden jatkotyöstämistä varten. Foorumille voidaan myös tarvittaessa ottaa käyttöön keskustelualusta ja materiaalipankki sosiaalisen median välineiden avulla.

Foorumin kick off järjestetään helmikuussa 2012 Opin Ovi EP -projektin päätösseminaarissa yhteydessä. Foorumin puheenjohtajuus ja siihen liittyvä käytännön organisointivuoro vaihtuvat verkoston jäsenten kesken vuoden - kahden vuoden välein. Foorumin hyvän alun turvaamiseksi ja koordinoinnin varmistamiseksi haetaan hankerahoitusta. Jatkossa vetovastuussa oleva taho voisi pyrkiä resurssien turvaamiseksi liittämään foorumin puheenjohtajuuden ja organisoinnin esimerkiksi osaksi jotakin hallinnoimaansa hanketta.

Alla olevia sisältöjä on mahdollista hyödyntää foorumin kokoontumisia suunniteltaessa. Jokaisella kerralla ei tarvitse käsitellä kaikkia asioita, edes pääotsikkotasolla, vaan asioita otetaan esille tilanteen ja tarpeen mukaan. Suunnitelma vuoden 2012 esille nostettavista asioista on liitteessä 3.

Verkoston yhteisten TNO -palvelujen arviointi ja kehittäminen

- www.aikuiskoulutusep.fi -sivuston sisältö ja aikuiskoulutuksen koulutustarjottimen toiminta (sivuston kävijämäärät, selkeys, tarjottimen hyödyllisyys)
- Valtakunnallisesti kehitettävät sähköiset palvelut ja AikuiskoulutusEP.fi suhde niihin
- Palvelupiste – AikuiskoulutusEP toiminta (asiakasprofiilit, asiakaspalautteet, asiakkaiden ohjautuminen oppilaitoksiin, ehkä asiakas paikalle kertomaan kokemuksistaan)
- AikuiskoulutusEP.fi -sivuston ja palvelupisteen markkinointitoimien miettiminen
- Uudet ideat yhteisiksi palveluiksi

Ohjausosaamisen vahvistaminen

- TNO-toimijoiden yhteistyö ja yhteisnäkyvyys esimerkiksi Opinlakeusmessuilla ja Elinikäisen oppimisen ja ohjaamisen viikolla
- Työelämän kanssa yhteistyössä toimimisen keinot
- Maahanmuuttajien ja muiden erityisryhmien ohjaaminen koulutukseen ja työelämään
- Hakevan toiminnan käytäntöjen kehittäminen

- Uusien oppimisympäristöjen ja uusien sosiaalisen median välineiden käyttöönottoaminen TNO-toiminnassa, millä välineillä asiakkaat saavutetaan tulevaisuudessa?
- Ohjaukseen ja neuvontaan liittyvän koulutuksen hankkiminen alueelle yhteistyössä

Koulutus-, sivistys- ja työvoimatarpeiden ennakointi

- Kehitetään aikuiskoulutuksen alueellisen ennakkoinnin menetelmiä
- Tuoreiden ennakointiaineistojen esittely (EP-liitto, ELY/TE-toimisto) -> nykytilan selvittäminen, tietojen analysointi ja hyödyntäminen yhteisesti määritellyistä näkökulmista ja kysymyksenasetteluilla
- Koulutuksen ja työelämän tarpeen vastaavuus, asiakkaiden koulutustarpeiden säännöllinen ja systemaattinen kartoittaminen
- Koulutuksien päällekkäisyyksistä keskustelu ja yhteistyömallien pohdinta

Hyvien käytäntöjen jakaminen

- Projekteissa saavutettujen mielenkiintoisten tulosten esittely TNO-näkökulmasta
- Verkoston organisaatioiden hyvät ohjaus- ja neuvontakäytännöt

Ajankohtaista aikuiskoulutuksessa TNO -näkökulmasta

Sisältäen asioita, joiden käsittelemiseen ja toimeenpanemiseen tarvitaan yhteistyötä.

- Mitä hankkeita voisi hakea yhdessä?
- Miten yritykset ja työelämä saataisiin mukaan kehittämistyöhön?
- Miten ohjaamme opiskelijoita kansainvälistymään?
- Miten ohjauksella voidaan vaikuttaa työttömyyden ehkäisyyn?
- Yhteyksien pitäminen ja vaikuttaminen valtakunnan tasolle, esim. OPH/OKM

Foorumin puheenjohtajaorganisaation tehtäviä:

- Foorumin käytännönjärjestelyt ja kutsut
- Asialistan laadinta kehittämisohjelman tavoitteiden mukaan
- Alustajien hankinta ja työskentelytapojen miettiminen
- Puheenjohtajana toimiminen
- Asiakkaiden (esim. aikuisopiskelija, työnhakija, työelämän edustaja) kutsuminen foorumiin
- Kehittämisohjelman etenemisen arvioinnista vastaaminen (työväline kehitteillä)
- E-P:n Aikuiskoulutusfoorumin materiaalipankin ylläpito (asialistat, materiaalit, muistiot)
- AikuiskoulutusEP-sivuston sisältöjen ajankohtaisuudesta huolehtiminen -> tarvittavat muokkaukset ilmoitetaan Opinlakeudelle, joka tekee muutokset käytännössä.

3.2 Verkoston yhteisten tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen kokeileminen, arvioiminen ja kehittäminen

Asiakkaat tarvitsevat ohjausta erilaisissa elämäntilanteissaan ja arvostavat yhä enemmän henkilökohtaisia palveluja sähköisesti internetin ja puhelimen välityksellä tai kasvokkain. *Asiakkaille tulisi tarjota neuvontaa ja ohjausta sekä ajantasaista tietoa koulutusmahdollisuuksista selkeästi ja helposti ”yhden luukun” periaatteen mukaisesti.* Yhdellä luukulla tarkoitetaan tässä yhteydessä Opin Ovi Etelä-Pohjanmaa –projektissa (ESR) kehitettyä Aikuiskoulutusep.fi –nettisivustoa koulutustarjottimiseen sekä Palvelupiste –AikuiskoulutusEP –hankkeen (ESR) kautta saatavaa kokemusta fyysisestä palvelupisteestä TE -toimistojen yhteydessä. Yhdellä luukulla voidaan tarkoittaa lisäksi myös muita maakunnassa kehitettäviä monimuotoisia ohjauksen ja neuvonnan tapoja, joiden kautta eri tahot tarjoavat palvelujaan. Esimerkkeinä ovat Seinäjoen yliopistokeskuksen Sylvia-palvelu ja Sedu Aikuiskoulutuksen Uraluuri. Kehittämishojelman tavoitteena on arvioida erilaisten mallien toimivuutta ja toteutusta jatkossa.

3.2.1 AikuiskoulutusEP.fi -sivusto ja aikuiskoulutuksen koulutustarjotin

Kehittämishojelman alusta alkaen on tärkeää panostaa AikuiskoulutusEP.fi -nettisivuston ajantasaisuuteen ja aikuiskoulutuksen koulutustarjottimen kattavuuteen sekä näiden tunnetuksi tekemiseen. Koulutustarjotin on tärkeä työväline erityisesti palvelupisteessä ohjaaville, mutta myös kaikille maakunnassa TNO-työtä tekeville.

AikuiskoulutusEP.fi -nettisivustoa on kehittämishojelman myötä mahdollista kehittää edelleen ja lisätä sinne erilaisia toimintoja. Voisiko asiakas varata sivuston kautta tulevaisuudessa esimerkiksi ohjausaikoja? Valtakunnan tasolla TEM sekä OPH ovat kehittämässä erilaisia sähköisiä palveluja. Kehitystyön täytyy tapahtua yhteistyössä ja linjassa näiden kanssa.

Opinlakeuden tehtäviä:

- AikuiskoulutusEP.fi -nettisivustoon liittyen
 - Linkkien ja yhteystietojen tarkistaminen kaksi kertaa vuodessa
 - Sivuston asiasisältöjen päivitys tarvittaessa
 - Ajankohtaista-palstan päivitys esim. messut, Elinikäisen oppimisen viikko
 - Sivuston ulkoasun päivitys tarvittaessa
- Nettisivustolla olevaan koulutustarjottimeen liittyen
 - Järjestelmän teknisten ongelmien korjaus
 - Järjestelmän toimintojen kehittäminen
 - Automaattisen tiedonsiirron mahdollistaminen
 - Oppilaitoskohtaisten salasanojen ylläpito
 - Oppilaitosten muistuttaminen koulutusten syöttämisestä
- Sivuston & koulutustarjottimen mainostaminen

Verkoston tehtäviä:

- Aikuiskoulutuksen koulutustarjottimen ajankohtaisuudesta ja kattavuudesta huolehtiminen syöttämällä koulutukset ja kurssit sinne ajallaan -> nimetään vastuhenkilöt
- AikuiskoulutusEP.fi -sivuston tunnetuksi tekemisen edistämiseksi verkostolta toivotaan:
 - AikuiskoulutusEP.fi -sivuston logon ja linkin lisäämistä omille nettisivuille (Ladattavissa www.aikuiskoulutusep.fi -etusivulta.)
 - Nettisivuston ja koulutustarjottimen esittelyä ja mainostamista oman talon henkilökunnalle sekä asiakkaille

3.2.2 Palvelupiste – AikuiskoulutusEP -hanke

Etelä-Pohjanmaan TE-toimistojen yhteyteen perustetaan vuoden 2012 aikana aikuiskoulutuksen ohjauksen ja neuvonnan palvelupisteitä Palvelupiste – AikuiskoulutusEP -hankkeen kautta. Palvelupisteisiin jalkautuu vuorotellen oppilaitosten henkilökuntaa erikseen sovittuina ajankohtina ja heistä muodostetaan ohjaajaverkosto. Palvelupisteistä saa TNO-palveluja liittyen koko Etelä-Pohjanmaan alueen ammatillisen, vapaan sivistystyön ja korkea-asteen aikuiskoulutustarjontaan. Palvelupisteissä toimivien henkilöiden hyvä perehdytys ja kouluttaminen on tärkeää! Palvelupisteessä kehitetään ja kokeillaan erilaisia TNO-malleja ja menetelmiä. AikuiskoulutusEP.fi -sivusto toimii yhtenä työvälineenä palvelupisteessä ohjaaville.

Päärahoittajan (Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus) mukaan palvelupistetöiminnan olisi jatkuttava hankkeen jälkeen vakinaisena toimintamallina, johon ei erikseen tule rahoitusta. Kyseessä on aikuiskoulutusorganisaatioiden ja työvoimahallinnon uusi yhteistyömuoto, jossa molemmat saavat lisäarvoa win–win-periaatteella. Olemassa olevat resurssit vain kanavoidaan uudella, asiakkaan kannalta parhaalla mahdollisella tavalla.

Palvelupiste-hankkeen tehtäviä:

- Raportointi toiminnasta ja tuloksista E-P:n Aikuiskoulutusfoorumille.

Verkoston tehtäviä:

- Osallistuminen aktiivisesti Palvelupiste-hankkeen toteuttamiseen ja siirtyminen tekemään sovittuihin aikoihin ohjaus- ja neuvontatyötä oman työpisteen sijaan yhteiseen palvelupisteeseen.

3.3 Ohjaus- ja neuvontaosaamisen vahvistaminen

Tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen laadukkuuden ja toimivuuden varmistamiseksi alueella tulisi kiinnittää huomiota myös ohjausosaamisen vahvistamiseen. *Ohjausosaamiseen tulisi kiinnittää huomiota niin verkoston organisaatioiden välillä, organisaatioiden sisällä kuin yksittäisten TNO-työtä tekevien tasolla.*

3.3.1 Ohjaajaverkoston muodostaminen

TNO-työtä eri organisaatioissa tekevien on tärkeää olla tietoisia toisistaan ja toistensa tarjoamista palveluista verkostomaisen ohjauksen onnistumisen ja toimivuuden takeena. Apuvälineinä tässä ovat AikuiskoulutusEP.fi -sivusto ja aikuiskoulutuksen koulutustarjotin. Tärkeitä ovat myös esimerkiksi oppilaitosten keskeiset sekä oppilaitosten ja työvoimahallinnon väliset tapaamiset, jolloin toimijoiden tietämys toistensa tarjoamista palveluista lisääntyisi. Voisiko lisäksi olla käytössä esimerkiksi jokin sähköinen väline, jonka avulla ohjaajaverkosto voisi olla toistensa kanssa vuorovaikutuksessa?

Esimerkki jo olemassa olevasta ohjaajaverkostosta: Maahanmuuttajiin liittyvä ohjaajaverkosto on tavannut säännöllisesti kaksi kertaa vuodessa Opin Ovi EP -projektin ajan Etelä-Pohjanmaan maahanmuuttajakoulutusten osalta. Tapaamisessa maahanmuuttajiin liittyvää TNO-työtä oppilaitoksissa tekevät henkilöt ja jatkossa myös TE-hallinnon edustajat ovat kokoontuneet yhteen pohtimaan maahanmuuttajien ajankohtaisia koulutus- ja ohjaustarpeita.

Palvelupiste -hankkeen tehtäviä:

- Palvelupiste-hankkeessa muodostuu ohjaajaverkosto, jonka jatkotoimintaa suunnitellaan hankkeen aikana.

Verkoston tehtäviä (esim. Seinäjoen Kansainvälisyyskeskus):

- Järjestää oppilaitosten ja TE-hallinnon välisiä tapaamisia maahanmuuttajien koulutus- ja ohjaustarpeisiin liittyen.

3.3.2 Moniammatillinen ohjaus asiakassuhteen alusta alkaen

Moniammatillisen yhteistyön avulla on mahdollista tunnistaa ja ohjata potentiaalisia ohjauksen tarpeessa olevia asiakkaita: huomata esimerkiksi koulutusvalinnoissa ulkopuolelle jäänyt, koulutuksen keskeyttänyt opiskelija, työttömyysuhan alainen henkilö tai maahanmuuttaja. Toimijoiden kesken tarvitaan alusta alkaen avointa keskustelua ja neuvottelua toimintatavoista ja niiden muuttamisesta alusta alkaen.

Palvelupiste –hankkeen tehtäviä:

- Palvelupiste-hankkeessa on mahdollista tehdä mm. moniammatilliseen ohjaamiseen liittyviä kokeiluja. Näin saadaan arvokkaita kokemuksia, joiden pohjalta voidaan kehittää toimintamallia paremmaksi.

Muuta:

- Jatkossa asiakkaille voisi olla mahdollista järjestää monialaista asiantuntijapalvelua myös kuntien yhteispalvelupisteisiin pilotoitavan etäpalvelun avulla. Etäpilottihanketta koordinoi Etelä-Pohjanmaan liitto.

3.3.3 Verkoston organisaatioiden omat TNO-palvelut

Verkoston yhteiset TNO-palvelut ovat tärkeitä asiakkaille, jotka eivät tiedä, mitä haluavat tai mistä saavat tarvitsemaansa palvelua. Osa asiakkaista taas tietää, mitä haluaa ja osaa ottaa yhteyttä suoraan oikeaan paikkaan. Verkoston organisaatiot voisivat tahoillaan arvioida millaista palvelua he tarjoavat kansalaiselle tai työelämän asiakkaalle ja miten omia palveluja voisi kehittää. On tärkeää varmistaa, että asiakkaat saisivat samantasoista ohjausta riippumatta siitä mihin he ottavat ensin yhteyttä. Pitäisikö jokaisessa oppilaitoksessa nimetä esimerkiksi TNO-palveluja koordinoiva vastuhenkilö asian varmistamiseksi?

Verkoston tehtäviä:

- Oman talon TNO-palvelujen analysointi ja kehittäminen

3.3.4 TNO-työtä tekevien osaamisen vahvistaminen

TNO-työtä tekevien ohjausosaamisen vahvistaminen on tärkeää. Ohjauspalvelujen tulee toimia nopeasti ja tehokkaasti ohjaten asiakas oikeanlaisten palvelujen luo. Osaava ohjaus on tärkeää erityisesti työelämän kannalta. Monilla aloilla on konkreettinen työvoima- ja sijaispula mm. eläköitymisen vuoksi. Oppilaitosten tuleekin osata ohjata ja neuvoa koulutettavaa/työelämän asiakasta erilaisten koulutus- ja kehittymismahdollisuuksien pariin ideoiden samalla työelämän ongelmiin ratkaisuja. Ohjaus- ja neuvontapalvelujen avulla voidaan olla myös esimerkiksi työnantajien apuna rekrytoinnissa.

TNO-työtä tekevien ohjaus- ja neuvontaosaamista (ml. työelämän ohjaustaidot) on vahvistettava mm. koulutuksen ja työelämäjaksojen avulla. Myös uuden henkilöstön perehdyttäminen ohjaus- ja neuvontatyöhön sekä AikuiskoulutusEP.fi -sivuston käyttöön on tärkeää.

Verkoston tehtäviä:

- Tukea henkilöstönsä TNO -kouluttautumismahdollisuuksia.
- Perehdyttää uuden henkilöstönsä tekemään verkostomaista ohjaus- ja neuvontatyötä ja hyödyntämään AikuiskoulutusEp.fi – sivustoa.

4 KEHITTÄMISOHJELMAN SEURANTA JA ARVIOINTI

EP:n Aikuiskoulutusfoorumin tehtävänä on seurata ja arvioida kehittämisohjelman etenemistä sekä uudistaa sen tavoitteita. Kehittämisohjelmatyöryhmä käynnisti ns. arviointitutkan kehittämisen. Tutka on menetelmä toiminnan itsearviointia varten. Yhdessä muun aineiston kanssa voidaan arvioida vievätkö aikuiskoulutusfoorumin toimet oikeasti kehittämisohjelmaa eteenpäin ja mitä korjausliikkeitä pitäisi tehdä.

Arviointitutka perustuu tulkintoihin kehittämisen vaiheesta eri ulottuvuuksilla. Se voidaan toistaa kehittämispolun saavuttamiseksi. Arviointitutka muodostuu kahdeksasta ulottuvuudesta. Kunkin ulottuvuuden alla on konkretisoitu joillakin esimerkinomaisilla kuvauksilla kyseisen ulottuvuuden sisältöjä. Kullakin ulottuvuudella arvioidaan tilannetta asteikolla 0 – 5:een.

5 = erittäin hyvä tai erinomainen asioiden tila

4 = hyvä tilanne, jossa on vielä jonkin verran kehitettävää

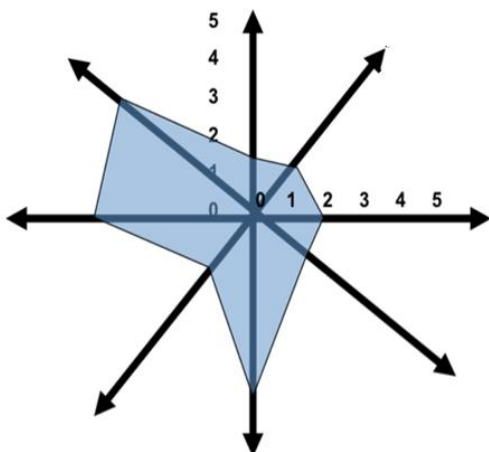
3 = kohtalainen, ”keskimääräinen” tilanne, jossa on kuitenkin selvästi vielä parannettavaa

2 = edellistä astetta kehittyneempi tilanne

1 = hyvin alkuvaiheessa oleva tilanne, jossa on otettu vasta ensiaskeleita

0 = erittäin huono ja kehittymätön tilanne

Arviointi voidaan toteuttaa esimerkiksi siten, että jokainen arviointiin osallistuva täyttää ensin kirjallisesti arvioinnin. Sen jälkeen vastaukset (lasketaan keskiarvot) siirretään visuaaliseen arviointitutkaan (kuva2). Arviointitutkassa nuolet edustavat ulottuvuuksia. Ulottuvuuksien nimet kirjataan näkyville lopulliseen tutkaan. Kunkin ulottuvuuden kehittämisen tila merkitään nuoleen oikean numeron kohtaan ja merkit yhdistetään. Syntyneen kuvion avulla voidaan yhdessä tarkastella missä vaiheessa kehittämistyö on eri ulottuvuuksilla. Tuloksena syntyy käsitys siitä, miltä asiat näyttävät juuri nyt. Tutkan ulottuvuuksia ja niiden sisältöjä tulee vielä muokata EP:n Aikuiskoulutusfoorumin toiminnan käynnistyttyä.

Kuva 2. Visuaalinen arviointitutka

EP:n kehittämisohjelman saama tuki ”ylhäältä” (johtaminen, strategiat jne.)

- TNO -asiat ovat esillä maakunnan strategioissa
- TNO on esillä verkoston organisaatioiden strategioissa
- Toimintakonseptin vakiinnuttamista ja levittämistä johdetaan systemaattisesti
- Rahoitusjärjestelmät ovat tukeneet TNO -ohjelman levittämistä ja toimeenpanoa

Oma arvionne: 0 1 2 3 4 5

Lyhyet perustelut arviolle:

Yhteistyön kehittyneisyys verkoston TNO -toimijoiden kesken

- Foorumitoimijat tekevät keskenään luontevasti yhteistyötä
- Toimintakonseptin tarpeisiin on rakennettu uusia verkostoja ja kumppanuuksia
- Verkoston moniammatillinen ”ohjausverkko” on tiivis – asiakas ei pääsee tippumaan välistä

Oma arvionne: 0 1 2 3 4 5

Lyhyet perustelut arviolle:

Uusien TNO -menetelmien ja toimintatapojen omaksuminen käytäntöön = ”toimintakulttuurin” sisäistymisen aste

- Henkilöstö on omaksunut uusia menetelmiä ja niitä käytetään laajasti
- Uudet toimintamallit ovat juurtuneet organisaatioiden omiin toimintatapoihin
- Uuden toimintatavan käyttöönottoa ja laajentamista vaikeuttaneita esteitä on kyetty poistamaan
- Prosesseja on uudistettu
- Palveluita tukevia välineitä (lomakkeita, ohjeita jne.) on otettu käyttöön
- Uusi toimintatapa on otettu huomioon esim. ajankäytössä, toimenkuvissa ja koulutuksessa

Oma arvionne: 0 1 2 3 4 5

Lyhyet perustelut arviolle:

TNO -palveluiden kehittyneisyys asiakastyössä (työelämä, kansalaiset)

- Uusia toimintatapoja on otettu käyttöön esim. hakevassa vaiheessa
- Asiakasohjaustilanne johtaa aina johonkin – asiakas ei jää ”tyhjän päälle”
- AikuiskoulutusEP.fi -sivusto on ajantasainen ja toimiva

Oma arvionne: 0 1 2 3 4 5

Lyhyet perustelut arviolle:

TNO -palveluiden tuloksellisuus ja vaikuttavuus

- Markkinointi ja tiedottaminen on onnistunutta
- Puskaradio toimii
- Työelämän edustajat ovat olleet mukana uusien toimintamallien kehittämisessä
- Kouluttautuminen työpaikoilla on lisääntynyt
- Yritykset osaavat hakea verkostolta mm. osaamisen tukemista ja työhyvinvointi -palveluja
- Asiakkaita (työelämässä olevat, työttömät, pudokkaat) tavoitetaan hakevalla toiminnalla, jalkautumalla erilaisiin ympäristöihin
- Erityisryhmien sijoittuminen työelämään on helpottunut

Oma arvionne: 0 1 2 3 4 5

Lyhyet perustelut arviolle:

Aikuiskoulutusfoorumi yhteiskehittämisen välineenä

- Verkoston yhteisiä TNO -palveluja on arvioitu ja ne ovat kehittyneet
- Koulutus-, sivistys- ja työvoimatarpeita on ennakoitu
- Ohjausosaamisen vahvistamisesta on huolehdittu
- Pystyykö verkosto vaikuttamaan yhteiskunnan rakenteisiin/rakenteiden esteisiin
- Organisaatioiden työolosuhteiden kehittämisestä, voidaanko tukea tulevia organisaatioiden työolosuhteiden, etätö, tiimityöskentelyn mahdollisuudet...

Oma arvionne: 0 1 2 3 4 5

Lyhyet perustelut arviolle:

Työ- ja elinkeinoelämän osallistuminen kehittämistyöhön

- Työelämän edustajia on mukana TNO -toimintojen kehittämistyössä
- Teemme yhteistyötä työelämään päin eri tavoin
- Työelämä panostaa henkilöstökoulutukseen ja osaamisen uudistamiseen
- Pienyrityksille on kehitetty palveluja, joita he voivat oikeasti hyödyntää

Oma arvionne: 0 1 2 3 4 5

Lyhyet perustelut arviolle:

Tasa-arvon toteutuminen TNO -toiminnassa

- Toimintaa on eri puolilla maakuntaa
- Erilaiset organisaatiot ovat osallistuneet toimintaan
- Erilaisia erityisryhmiä on huomioitu
- Toiminnassa on otettu huomioon sekä mies että naisvaltaisia aloja

Oma arvionne: 0 1 2 3 4 5

Lyhyet perustelut arviolle:

5 LÄHTEET

Elinikäisen ohjauksen kehittämisen strategiset tavoitteet. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:15

Etelä-Pohjanmaan maakuntaohjelma 2011-2014. Etelä-Pohjanmaan liitto.

Etelä-Pohjanmaan maakuntasuunnitelma 2030. Kansallisesti ja kansainvälisesti vetovoimainen luova yrittäjämaakunta. Etelä-Pohjanmaan liitto.

Osuuutta ja kysyntälähtöisyyttä aikuisopiskelun tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluihin – (ESR) kehittämishjelman strategia. Syyskuu 2009.

Kehittämishjelmatyöryhmän jäsenet 2011:

Artikainen Pasi	Sedu Aikuiskoulutus
Haapanen Rauni	Seinäjoen maahanmuuttajakeskus (jäsen 30.6.2011 saakka)
Jokisuu Marjatta	Tampereen yliopisto
Kallio Jorma	Lapuan kristillinen opisto
Kansanaho Minna	Etelä-Pohjanmaan opisto
Keto Leea	Järvilakeuden kansalaisopisto
Kurunsaari Marja-Terttu	Sedu Aikuiskoulutus
Lehtimäki Virpi	Sedu Aikuiskoulutus
Leppänen Marjut	Etelä-Pohjanmaan ELY -keskus
Niskanen Jouni	Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Nyyssölä Maija-Liisa	Seinäjoen kansalaisopisto
Pentinmäki Soile	Seinäjoen kaupunki (Tarja Lehtinen 10.6.2011)
Puotinen Lea	Suomen Yrittäjäopisto
Rankonen Antti-Kustaa	Seinäjoen kansainvälisyyskeskus (jäsen 1.8.2011 alkaen)
Riihimäki Risto	Järviseudun ammatti-instituutti
Ristiluoma Juha	JAKK (Mika Palosaari 26.5.2011)
Rossinen Marko	Etelä-Pohjanmaan liitto
Sirén Terhi	Lapuan kansalaisopisto
Tuhkanen Jorma	Lakeudenportin opisto
Tuovinen Annika	Seinäjoen seudun TE-toimisto
Uusi-Laitila Jorma	TEAK
Voutilainen Matti	Suupohjan ammatti-instituutti
Torvinen Hanna	Opin Ovi Etelä-pohjanmaa (sihteeri)
Virtalaakso Inka-Riina	Opin Ovi Etelä-Pohjanmaa (sihteeri)

LIITE 2

E-P:n Aikuiskoulutusfoorumiin voivat nimetä edustajia seuraavat tahot:

Etelä-Pohjanmaan kesäyliopisto
Etelä-Pohjanmaan maakuntakorkeakoulu
Etelä-Pohjanmaan Opisto
Ilmajoki-opisto
JAKK
Järvilakeuden kansalaisopisto
Järvi-Pohjanmaan kansalaisopisto
Järviseudun ammatti-instituutti
Kauhajoen evankelinen opisto
Kuortaneen Urheiluopisto
Kurikan kansalaisopisto
Lakeudenportin opisto
Lapuan kansalaisopisto
Lapuan kristillinen opisto
Sedu Aikuiskoulutus
Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Seinäjoen kansalaisopisto
Seinäjoen lukion aikuislinja
Seinäjoen yliopistokeskus
Suomen Yrittäjäopisto
Suupohjan ammatti-instituutti
TEAK
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Etelä-Pohjanmaan kauppakamari
Etelä-Pohjanmaan maakuntaliitto
Etelä-Pohjanmaan yrittäjät ry
Härmänmaan TE-toimisto
Järviseudun TE-toimisto
Kuusiokuntien TE-toimisto
Seinäjoen Kansainvälisyyskeskus
Seinäjoen seudun TE-toimisto
Suupohjan TE-toimisto
Lisäksi foorumissa on mukana asiakkaita eli yksityisiä henkilöitä ja työelämän edustajia eri aloilta.

Kehittämisohjelmatyöryhmän ehdotukset E-P:n Aikuiskoulutusfoorumilla esille nostettaviksi asioiksi vuoden 2012 aikana.

E-P:n Aikuiskoulutusfoorumin puheenjohtajana aloittaa Sedu Aikuiskoulutus.

Foorumin muodostaminen

Foorumin käynnistämishanke

Palvelujen viestintä ja markkinointi

Viestintä- ja markkinointisuunnitelman tekeminen

Ohjaajaverkosto

Alkuun hyvä verkostoituminen ja tutustuminen

Toisten informointi koulutustarjonnasta

Työvoimahallinnon peruspaketti, esim. koulutukset ja niiden ehdot

Tietosuoja-asiat

Ennakointi

Alueen etu

Kerätään kaikki alueen tieto yhteen ja hankitaan alustaksi ”viisautta” asiasta

Erityisesti datan tulkinta ja analysointi sekä johtopäätösten tekeminen

Maahanmuuttajat

Koulutuksenjärjestäjien ja työelämän välinen yhteistyö

Työturvallisuus ja kielitaito ovat suuri este työllistämiseen